

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved meddele det nu samlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede:

Tilgangen af Studerende er fremdeles lige stor. Det samlede Antal af dem, der have underkastet sig Examen artium i 1885, udgjorde 362, hvoraf hidtil 316 have ladet sig immatrikulere ved Universitetet.

En ny Undervisningsplan for de offentlige Middelskoler og Gymnasier er bleven udarbejdet og sat i Kraft fra det nye Skoleaar. Ved de offentlige Skoler er der indtil videre aabnet unge Piger Udgang til at optages som Elever, saavel i Middelskolen som Gymnasiet.

Der er befalet nedsat en Kommission til at tage Lovgivningen om Folkeskolerne paa Landet og i Byerne under Revision. Kommissionen har været samlet en kortere Tid i indeværende Aar.

Loven om abnorme Børns Undervisning af 8de Juni 1881 er sat i Kraft for blinde Børns Bedkommende fra indeværende Skoleaars Begyndelse. Den nye Blindeskole, der blev nødvendig paa Grund af den trufne Bestemmelse, er igang siden Nytaar.

Der vil blive forelagt Stortinget Proposition til Lov om Forandringer i Lovgivningen om Skrifteiendomsretten, navnlig for at aabne Udgang til at tiltræde det af den diplomatiske Konference 1884 i Bern vedtagne Udkast til Overenskomst om international Beskyttelse for Forfattere mod uautoriseret Oversættelse af deres Skrifter.

I Slutningen af 1885 er udkommet i Trykken fjerde Bind af det efter offentlig Foranstaltning udgivne Værk „Norges gamle Love“.

Restaurationsarbejderne paa Trondhjems Domkirke have været fortsatte efter Planen, idet der i det forløbne Aar fremdeles har været arbejdet paa Restaurationen af Kirkens Østskib.

Gaakonshallen i Bergen har været besigtiget, og Planerne for den gjenstaaende Del af Restaurationsarbejdet ere paany gennemgaaede af dertil valgte sagkyndige Mænd. Arbejdet vil nu blive gjenoptaget under Ledelse af en fra 1ste Januar 1886 ansat Arkitekt og Inspektør.

Stiftsarkivbygningen i Bergen blev færdig og taget i Brug i afvigte Sommer.

Til Opnaaelse af en bedre Ordning med Hensyn til Vedligeholdelse og Opførelse af Bygninger paa Præstegaarde er der udarbejdet et Lovudkast, som vil blive Stortinget forelagt.

Gennemførelsen af Loven af 19de Juni 1882 om Salg af det Overflødige af Embedsgaarde er frebet jævnt fremad. En tredje Kommission er i

Aarets Løb befalet nedfat, væsentlig til Behandling af Embedsgaarde paa Vestlandet. Ifølge de hidtil modtagne Indberetninger hove Kommissionerne fuldført Behandlingen af 82 Embedsgaarde, nemlig 71 geistlige, 7 civile og 4 militære.

Oplysningsvæsenets Fonds Kapitalfond, der ved Udgangen af Aaret 1883—84 udgjorde Kr. 16 708 092,00, er i Aaret 1884—85 steget til Kr. 16 885 060,00.

Af Beholdningen tilhører omtrent Kr. 1 949 504,00 forskellige Embeder og Bestillinger.

Det geistlige Byggefonds Kapital er i Aaret 1884—85 gaaet op fra Kr. 365 445,00 den 30te Juni 1884 til Kr. 366 520,00 den 30te Juni 1885.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1885 Kr. 4 051 912,00, medens Beholdningen af Renter samme Dag var Kr. 395 909,00.

Det Nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalfond udgjorde den 30te Juni 1885 Kr. 1 236 863,ss.

I det sidstforløbne Aar er der meddelt naadigt Stadfæstelse paa 37 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Kapitalformue af Kr. 1 068 890,00.

Med Hensyn til Ublændingers Afgang til at vinde Hjemstavnsret her i Landet og om Fortæbelse af saadan Ret vil der blive Storthinget forelagt Proposition til Forandring i de nu gjældende Bestemmelser.

Der vil blive forelagt Storthinget Forslag til Lov angaaende Vasdragenes Benyttelse. Ligeledes Forslag til en Lov om Eiendomsrettens Begrændsning i Naboforhold.

Efter sidstafholdte Odelsthings Anmodning er der ved Kongelig Resolution af 14de November 1885 nedfat en Kommission til at udarbejde Forslag til en omarbejdet Straffelov.

Ved Kongelig Resolution af 31te Oktober 1885 er det paalagt den norske Regjering at tage de af den ved Storthingets Beslutning af 15de Mai 1882 nedsatte Jurykommission udarbejdede Lovforslag under Gjennemgaaelse samt at indkomme med Forslag til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager og til de øvrige Lovforandringer, som i Forbindelse hermed maatte anses ønskelige.

Antallet af de for Højesteret henstaaende upaa-fjendte Sager, hvilket ved Udgangen af 2den Session 1884 var 398, nemlig 105 kriminelle og 293 civile, udgjorde den 15de December 1885: 385, hvoraf 57 kriminelle og 328 civile.

Fangebelægget i Rigets Strafarbejdsanstalter, der i de sidste Aar har været i stadig Nedgang, er ogsaa i 1885 aftaget i ikke ubetydelig Grad. Det samlede Belæg udgjorde ved Aarets Begyndelse 883, men ved Aarets Slutning kun 774, hvoraf 600 Mænd og 174 Kvinder. Væsentlig paa Grund af Fangeantallets Formindskelse er Bergens Strafanstalt i Henhold til Kongelig Resolution af 6te Juni 1885 bleven nedlagt og de derværende Fanger overflyttede til Trondhjems Strafanstalt.

Sundhedstilstanden i Riget har i det Hele været god og Dødelighedsforholdet ligesaa gunstigt som i det foregaaende Aar.

Udgifterne ved Lovovertrædelsers Paatale m. B., der i Budgetaaret 1883—84 udgjorde omtrent Kr. 746 000,00, have i Budgetterminen 1884—85 andraget til ca. Kr. 778 000,00.

Høsten har for Høet i det Søndenfjeldske givet et nogenlunde Middelaars, i det Vestenfjeldske et knapt Middelsaars, men i det Nordenfjeldske et godt Middelsaars Udbytte. Vinterfæden gav tilfredsstillende Udbytte; men efter den regnfulde Høst og tidlig indtraadte Frost har Kornhøsten i det Store saagodt som over hele Landet været daarlig og betydeligt under et Middelsaar. Af samme Grund blev Potethøsten over den største Del af Riget under, tilbels endog betydeligt under et Middelsaar.

Fiskerierne have givet et tilfredsstillende Udbytte; men paa Grund af de gjenmemgaaende lave Priser paa alle Produkter har Fiskernes Fortjeneste forholdsvis været liden.

Industrien har vistnok fremdeles i saagodt som alle Brancher arbejdet under stærk Konkurrence og lave Priser; men nogen væsentlig Indskrænkning af Virksomheden har i det Hele neppe hidtil fundet Sted. Derimod antages det, at flere af Landets Bergværker i det sidste Aar have været drevne efter en noget mindre Maalestof.

Hvad Handelsomsætningen med Udlandet

angaar, har Tilførselen af Kornvarer været meget betydelig; derimod antages Importen af de øvrige vigtigere Forbrugsartikler i det Hele at have haft et mindre Omfang end i det foregaaende Aar. Udførselen har for Trælastens Vedkommende været adskilligt indskrænket og neppe mere lønnende end i 1884; Fiskehandelen havde derimod et større Omfang, og dens Resultat tør formentlig overhovedet betegnes som nogenlunde tilfredsstillende.

Udbyttet af Skibsfarten er fremdeles nedgaaende. Ikkedestomindre er Seilskibsrederiet neppe gaaet tilbage, medens Dampskibsflaaden fremdeles er noget forøget.

Tilgangen paa Laanekapital har ogsaa i 1885 været tilstrækkelig, og Rentefoden for Pantelaan viser Tendens til at synke.

Udvandringen har været omtrent den samme som i 1884.

Postvæsenets Indtægter have været i fortsat Stigende, men dog i mindre Grad end i det foregaaende Aar. Der har fremdeles været foretaget betydelige Udvidelser af Postnettet og Forbedringer i Postgangen, specielt ved Igangsættelse af en 4de ugentlig Dampskibspost i Sommertiden mellem Kristiania og Bergen og af gennemgaaende Rattog paa Nordbanerne. Der har i 1885 været afholdt en international Postkongres i Lissabon, hvor der er afsluttet forskellige Overenskomster, gaaende ud dels paa Optagelse af nye Brancher i Postvæsenets Virksomhed, dels paa større Fuldkommenhed og Sikkerhed i Tjenesten. Delegerede fra de skandinaviske Poststyrelser have derefter været samlede til et Møde i Kristiania, hvor der er udarbejdet senere approberede Forslag, gaaende ud paa de mellemrigste Postbestemmelers Tillempling efter de nye internationale Overenskomster samt paa betydelige Nedsættelser i de skandinaviske Tarter. I det forløbne Aar ere derhos Forhandlingerne om en forbedret Postgang mellem Norge og Udlandet paa en heldig Maade blevne afsluttede, saa at Forslag derom i den nærmeste Fremtid vil kunne blive Stortinget forelagt.

Telegrafvæsenets Indtægter have været i Nedgang, saaledes at Indtægterne i Budgetterminen 1884—85 have været mindre end i de øv-

rige af de 5 sidste Terminer. En i Aarets Løb i Berlin afholdt international Telegrafkonference har vedtaget forskellige Nedsættelser af de internationale Tarter, hvilke Nedsættelser efter Omstændighederne dog kun for en forholdsvis mindre Del ville falde paa den norske Tærtandel.

Den med Statsbidrag understøttede private Dampskibsfart har i det Hele virket under omtrent samme Vilkaar som i de nærmest foregaaende Aar.

Til Underholdelse af Skydsanstalter har der været ydet Bidrag af omtrent samme Størrelse som i 1884. Diligencesart har i Sommermaanederne været underholdt gennem Gudbrandsdalen til Beblungsnæs, fra Gjøvig til Dønæs, gennem Balders til Lardalsøren samt mellem Sogn og Hardanger i Ruten fra Gudvangen over Bøst til Eide i Graven.

Arbeidsdriften ved de af Stortinget bevilgede Veiarbejder er i det Væsentlige foregaaet overensstemmende med den for samme lagte Plan.

Den samlede Længde af de i Drift værende Jernbaner udgjorde ca. 1 567 km.

Arbejder til Forbedring af Havne og Seiløb paa Kysten ere foretagne eller under Udførelse.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikrings-Indretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1885 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 417 630 210,00 og for Land-Afdelingen Kr. 260 196 400,00, tilsammen Kr. 677 826 610,00.

Kjøbstad-Afdelingens opsparede Fond udgjorde ved Udgangen af 1885 omtrent Kr. 4 550 000,00, medens Land-Afdelingen til samme Tid viste et Underskud af omtrent Kr. 80 000,00.

Beholdningen udgjorde pr. 31te December 1885 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 4 506 649,36 og for Land-Afdelingen Kr. 16 545,21.

Rigets Soldintrader, der for indeværende Budgettermin ere anslaaede til Kr. 18 800 000,00, have i Aaret 1885 udgjort Kr. 19 972 000,00.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1884—85 var anslaaet til Kr. 3 000 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 3 937 000,00, hvori fragaar Kr. 396 000,00 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Brændevin.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1884—85 var anslaaet til Kr. 2 200 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 2 393 000,00, hvori kommer til Fradrag Kr. 87 000,00 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført M.

Den i Matrikulloven af 6te Juni 1863 foreskrevne Udarbejdelse af en efter Herrederne inddelt ny Matrikul med Omregning af Skylden til Skyldmark er paa det nærmeste tilendebragt. Den ny Matrikul vil blive gjort gjældende og komme til Anvendelse ved Statteligninger i indværende Aar.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1884—85 givet en Produktion af 7 200 kg. fint Sølv og et Doverskud af Kr. 442 300,00, medens Doverskuddet i Budgettet var anslaaet til Kr. 291 100,00.

Den ved Kongelig Resolution af 13de Juli 1885 nedsatte Kommission til Undersøgelse af Kongsberg Sølvværk m. B. har under 17de December 1885 afgivet sin Betænkning.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg blev i 1885 for Statskassens Regning udmyntet Kr. 50 000,00 i 2-Kroner, Kr. 100 000,00 i 1-Kroner og Kr. 50 000,00 i 50-Drer.

Statskassens udestaaende Fordringer, som, iberegnet Kongsberg Sølvværks Driftsfond, ved Udgangen af 1884 udgjorde Kr. 40 343 300,00, beløb sig ved Udgangen af 1885 til Kr. 46 729 400,00, deri indbefattet Værdien af Statskassens Aktier i nogle Jernbaner, som tidligere ikke her have været medtagne.

De af Statskassens tvende hynkende Fondes indkjøbte Statsobligationer beløb sig ved Udgangen af 1884 til Kr. 2 567 520,00, men ved Udgangen af 1885 til Kr. 2 582 110,00. Ved sidstnævnte Tidspunkt havde Fondene desuden en Kontantbeholdning af Kr. 786 500,00, hvoraf i Banker Kr. 620 600,00.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af 1884 udgjorde Kr. 7 184 000,00, var ved Udgangen af 1885 steget til Kr. 9 128 000,00.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1884 beløb sig til Kr. 109 103 000,00, udgjorde ved Udgangen af 1885 Kr. 108 408 000,00.

Der har i 1885 ikke været Anledning til at foretage yderligere Indkjøb af Præferenceaktier i

Hovedjernbanen. Statskassens Beyoldning udgjør £ 143 690, der i Indkjøb har kostet Kr. 2 833 100,00.

Hypothekbanken har i 1885 udfærdiget og underét til Kurs 97 pCt. folgt en Serie 4 pCt.s rentebærende Obligationer til Paalydende Kr. 30 000 000,00, der i sin Helhed anvendes til Indfrielse af ældre 4½ pCt.s Obligationer, som udenfor den ordinære Amortisation ere optagne til Indfrielse 1ste Januar 1886. Ligesaa har Hypothekbanken i November 1885 underét til Kurs 97,55 pCt. afhændet en Serie 4 pCt.s Obligationer for 1886 til Paalydende Kr. 27 998 400,00, der for Størstedelen vil blive anvendt til Indfrielse af ældre 4½ pCt.s, til Indfrielse den 1ste Juli 1886 ekstraordinært optagne Obligationer. Hypothekbanken har i 1885 udlånt omtrent Kr. 8 580 000,00, hvoraf dog omtrent 2 Millioner vedkommer Inddragning af ældre Restlaan.

Armeens Vaabensøvelser fremmedes i forrige Aar saaledes, at der, foruden de sædvanlige Rekruit- og Remonteskoler, ifkun afholdtes Over- og Underbefalsjamlinger brigadewis med Mandskaber af yngste Marsklasse i 14 Dage ved Artilleriet og i 12 Dage ved Kavalleriet og Infanteriet.

Indkommandering af nationale Menige fandt kun Sted i ringe Udstrækning.

En ved Kongelig Resolution af 19de August 1885 nedsat Armeeargurationskommission, for en væsentlig Del bestaaende af de samme Medlemmer som Kommissionen af 31te Juli 1884, traadte sammen i September 1885 og er fremdeles i Virksomhed.

Kongsberg Vaabenfabrik har i forrige Aar, foruden færdige Dele til ca. 2 700 Stk. Jarmannske Repetergeværer, af saadanne oparbejdet 2 123 Stk., der paa det nærmeste ere færdige.

Ved Skars Krudtværk forarbejdedes ca. 25 000 kg. Krudt af forskjellige Sorter.

Efter sidste Storthings Bevilgning er hos Krupp i Esjen bestilt et Feltbatteri paa 6 Stk. 8,4 cm. Kanoner, som snart kan ventes leveret.

Virksomheden ved Armeens Arsenaler og Værksteder saavel som Ingeniørarbejderne ved Fæstningerne og Exerccerpladsene dreves paa sædvanlig Maade.

Barakkebygningerne paa Exercerpladsen Ter-ningmoen ere fuldførte og endel lignende Bygninger paa andre Pladse under Arbeide.

Den geografiske Opmaaling er i forrige Aar fortsat i Nordre Trondhjems og Nordlands Amter. Ommaaling og Ombejaring fandt Sted i Smaalenenes, Afershus, Hedemarkens, Kristians og Søndre Bergenshus Amter.

Krofering er paabegyndt i Finmarkens Amt fra Tana østover, paa begge Sider af Varangerfjorden til Ekferø og Skagerø.

Hydrografiske Undersøgelser ere foretagne paa Kyststrækningen mellem Almindingsø og Namisenfjorden.

Oploeding af Havbunden har fundet Sted over Strøget fra Mykøerne til opunder Røst.

Misvisningsobservationer ere foretagne paa endel Observationssteder mellem Trondhjem og Bodø.

13 nye Kartter ere udfomne.

Ved Marinens Hovedværft er Bygningen af Kanonbaad No. 6 af 2den Klasse samt af Torpedobaad No. 3 af 1ste Klasse fortsat og nu nær fuldenbt, og Kanonbaad No. 7 af 2den Klasse

samt Torpedobaad No. 4 af 1ste Klasse ere paabegyndte.

Til Dveller for Officerer og Mandfaber er, foruden Dveller paa Exercerskibet „Desideria“, foretaget Logter med Dampforvetten „Nornen“ samt med Dampkanonbaaden „Ellida“; Torpedoveller ere afholdte i Drøbaksfund. Endvidere har til Opretholdelse af Neutralitet i Tilfælde af Krig mellem Storbritannien og Rusland været udrustet 2 Afdelinger Kystforsvarsmateriel med Dampkanonbaaden „Ellida“ og Dampskibet „Eger“ som Chefsfartøier, med hvilke Afdelinger der har været foretaget Dveller, navnlig i Fjervandet omkring Drøbaksfund; i samme Diemed have Dampkanonbaaden „Sleipner“ og Monitoren „Thor“ været klargjorte til paa kort Varsel at stikke i Søen. Endelig er foretaget et Logt med Dampkanonbaaden „Lougen“ til de finmarkske Fjervande, væsentlig i hydrografiske Diemed.

Et 1ste Classes Taageapparat er anbragt paa Hærder og endel Gasolielamper i Fiskeridistrikterne.

Nye Mærker og Fortøiningsindretninger ere anbragte paa forskellige Steder.

Revisionsdepartementet har fremdeles seet sig istand til at holde Revisionsvæsenet paa et i det Hele taget tilfredsstillende Standpunkt.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storthing med al Kongelig Raade og Yndest velbevaagen.

Givet paa Kristiania Slot den 13de Februar 1886.

Under Vor Haand og Riges Segl.

D Sear
(L. S.)

J. Sverdrup.

Lehmann.